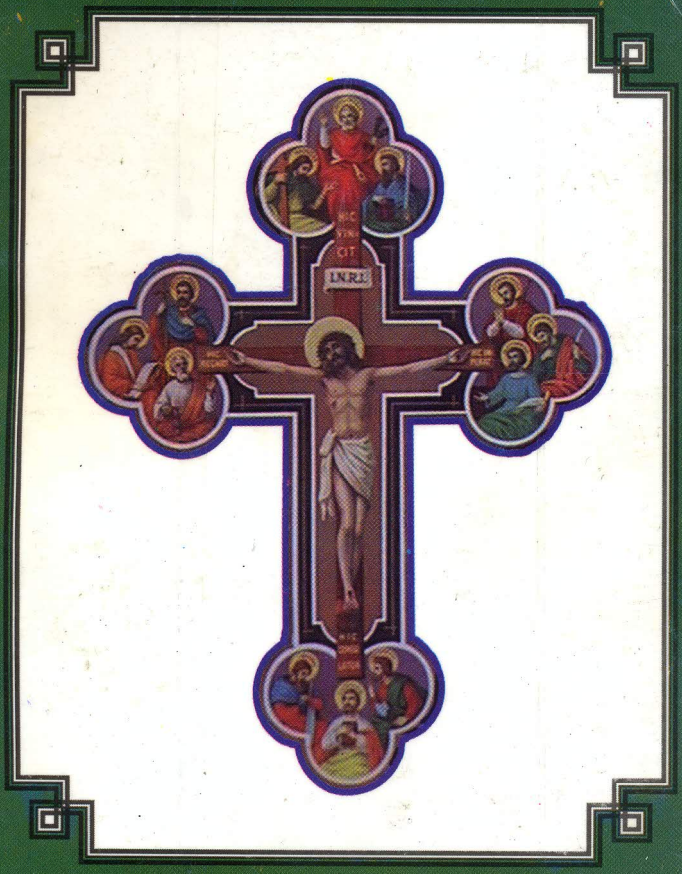
መጽሐፈ ቄው

ገድለ ሓዋርያት ብቋንቋ ትግርኛ

ኣሰናዳኢ
መምህር ያዕቆብ ጸጋ-ዘኣብ ዘወልድ
ኣሥመራ ጥሪ 2000 ዓ.ም. (2008)
ካልኣይ ጎታም

ቀዳማይ ጎታም ጥንተ ስቅለት 1983 ዓ.ም. (1991)።
ካልኣይ ጎታም ልደት 2000 ዓ.ም. (2008)

© 2000 ዓ.ም. ግዕዝ (2008) መምህር ያዕቆብ ጺጋዘኣብ።
መሰል ኣሕታሚ ብሕጊ ዝተሓለወ እዩ።

ብጉባኤ ሊቃውንት ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተክርስቲያን
ኤርትራ ተመርሚሩ ኣብ ኣሥመራ ተጎትመ።

ርስዓ ሕዝበኪ ወቤተ አቡኪ፡ (እስመ) ህየንተ አበውኪ
ተወልዱ ለኪ ደቂቀ ወትሠይምዮሙ መላእክተ ለኵሉ ምድር፡
ወይዘክሩ ስመኪ በኵሉ ትውልደ ትውልድ።
መዝ.፵፬፡፲-፲፯

ማርያም ድንግል ምስለ ፍቁር ወልዳ።

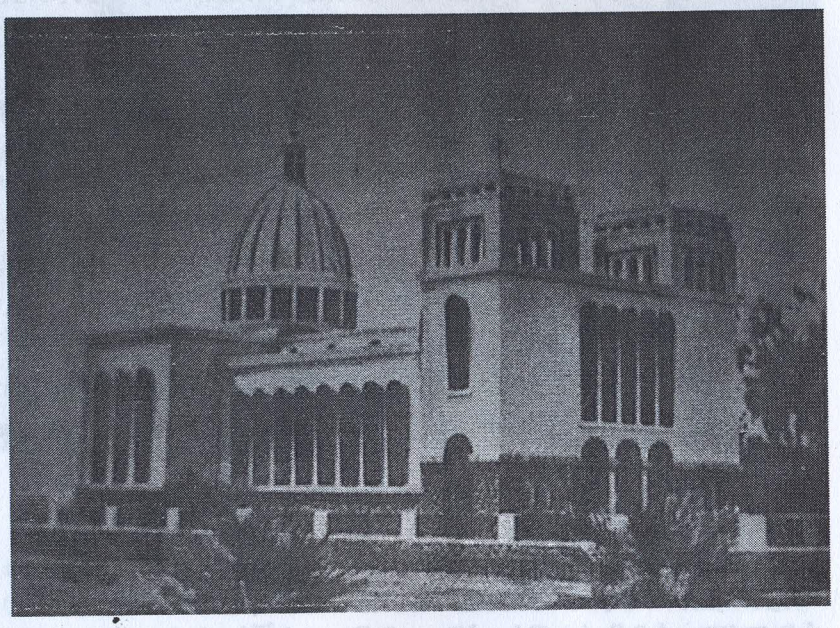
ኣፍ ከሎካ ዘይትዛረብ ምስለይ ብሓላፊ ዕድመ ተታሊልካ ኣሸኹ ኣሸኹ ከይበልካ፡ ተዘሪእካ ዘይትበቁል ምሳሌ ሑጻ ምኻንካ ድኣ ዘክር።

መምህር ያዕቆብ ጸጋዘአብ

ኣነ ኣዳም ሥርናይ ግና ምንም እኳ ብጸበል(ሓመድ) እንተተዘራእኩ ኻኹሉ ጊዜ ስለዘለዎ ብናይ ክብሪ ዝናም ትንሣኤ በቒለ ዘለዓለም ሕይወት ይጽበየኒ ከምዘሎ ጽኑዕ እምነት ኣሎኒ። መክ.3፡1-6 1ቆሮ.15፡42-43 ዮሐ.10፡28 ሉቃ.20፡36-47።

ኣብ ከውሒ ዝተሓንጸ ቤት ዝናም፡ ውሕጅ፡ ንፋስ እንተደፍእዎ ከምዘይወድቕ፡ ቃለ እግዚኣብሔር ሰሚዑ ዝፍጽሞ፡ ኩሉ ምእመን ከኣ ዓረማውያን ነገሥታትን መኳንንትን ኣገዲዶም ሃይማኖቱ ከኽሕድዎ ኣይክእሉን እዮም። ማቴ.7፡24፣ 13፡8-9።

ቅድስት ቤተ ክርስቲያን

መሠረታን እምነ መዓዝናን ኢየሱስ ክርስቶስ ብዝኾነት ሐንቲ ቤተ ክርስቲያን ነአምን።
1ቆሮ.3፡11 ኤፌ.2፡20 መዝ.117፡20

ሓዋርያ ማለት፡

ሀ. ካብ ሐረ ዝብል ግሚ ዝወጸ ከያዲ ማለት እዩ። ሑሩ ውስተ ኵሉ ዓለም ወስብኩ ወንጌለ ለኵሉ ፍጥረት ማር.16፡15

ለ. ካብ ፈነወ ዝብል ግሚ ዝወጸ ፍንው ማለት እዩ። ወእፈንወክሙ ከመ ኣባግዕ ማዕከለ ተኵላት። ማቴ.10፡16 ዮሓ.17፡18 ሉቃ.10፡3

ሐ. ካብ መጠወ ዝብል ግሚ ዝወጸ ምጥው (ውፉይ) ማለት እዩ። ወይወስዱክሙ ኀበ መሳፍንት ወነገሥት ወይሜጥውክሙ ለምንዳቤ። ማቴ.24፡9-10

ብዛዕባ ትርጉም ኣስማቶም ድማ ኣብ ነፍሲ ወከፍ መቅድም ገድሎም ተገሊጹ ኣሎ።

መምህር ያዕቆብ ጸጋ-ዘኣብ ዘወልድ።

ሐዲሽ ሥርዓት

ነዚ ንሸኻትኩም ትርእይዎ ዘለኹም ዚርእያ ኣሚንቲ ብዑዓት ኢየን። ብዙኀት ነቢያትን ጻድቃንን ነገሥታትን ነዚ ንሸኻትኩም እትርእይዎ ዘለኹም ክርእዩ ተመነዩ ግና ኣይረኣዩን። ነዚ ንሸኻትኩም እትሰምዕዎ ኪሰምዑ ኸኣ ተመነዩ ግና ኣይሰምዑን። ሉቃ10፡23 ማቴ.13፡16 ዮሐ.8፡56 ዘፍ.14፡8

ዝውእቱ ሥጋየ

ኳይታናን መድኃኒናን ኢየሱስ ክርስቶስ በታ ዚኀዝዎ መዓልቲ ምሸት ሐሙስ መጋቢት 26 ኀብስት ኣልዒሉ ኣመስገነ። ባሪኹ ቆሪሱ ምእንታኹም ጽባሕ ዝስቀል ሥጋይ እዚ ኢዩ። እንሆ ብልዑ ኢሉ ኣኽቢሩ (ናብ ሥግኡ ለዊጡ) ንደቀ መዛሙርቱ ሐዋርያት ሀቦም። መዘኸርታይ ድማ ከምዚ ግበሩ። (ብሥርናይ)።

ወዝ ውእቱ ደምየ

ከምኡ እውን ምስ ተደረሩ ኑቲ ወይኒ ዝኀዘ ጽዋእ ኣል ዒሉ ጽባሕ ዝፈስስ ደመይ እዚ ኢዩ፡ ኢሉ ኣኽቢሩ (ናብ ደሙ ለዊጡ) ናይ ሐድሽ ሥርዓት እንኩ ስተዩ መዘኸርታይ ከኣ ከምዚ ግበሩ፤ (ብወይኒ) እናበለ ንደቀ መዛመርቱ ሐዋርያት ሀቦም። ማቴ.26፡26። ዮሐ.6፡53 1ቆሮ.16፡23 መዝ4፡7 ቅዳ ኤጲፋ.2፡40 ንመልከት።

ናይ ትኅዝቶኡ ኣርእስቲ

ሀ. መእተዊ. 9
ለ. መቕድም ምስ ክፍልታቱ 12
ገድለ ጴጥሮስ ሓዋርያ. 41
ገድለ እንድርያስ ሓዋርያ. 54
ገድለ ያዕቆብ ወልደዘዴዎስ ሓዋርያ. 59
ገድለ ዮሓንስ ሓዋርያ. 66
ገድለ ፊሊጶስ ሓዋርያ. 75
ገድለ በርተሌሜዎስ ሓዋርያ. 82
ገድለ ቶማስ ሓዋርያ. 90
ገድለ ማቴዎስ ሓዋርያ. 98
ገድለ ያዕቆብ ወ/እልፍዮስ ሓዋርያ. 107
ገድለ ታዴዎስ ሓዋርያ 110
ገድለ ናትናኤል ሓዋርያ. 115
ገድላ ማትያስ ሓዋርያ. 119
ገድለ ጳውሎስ ሓዋርያ. 127
ገድለ ማርቆስ ሓዋርያ. 133
ገድለ ሉቃስ ሓዋርያ. 136
ገድለ ያዕቆብ እኁኑ. 141
ገድለ ዲዮናስዮስ ሓዋርያ. 145
ታሪኽ 72 ኣርድእት. 153
ታሪኽ ቅዱሳት ኣንስት. 158
ዓበይቲ ነብያት. 160
ሓድነት ነብያትን ሓዋርያትን. 161
ሰማእትነት ዮሓንስ መጥምቅ. 161
ዛንታ ሄሮድያዳን ጓላን. 162
መእተዊ ታሪኽ ሄሮድስን ኔሮንን. 164
ታሪኽ 7ይ ሄሮድስ 1ይ ኣግሪጳ 165
ታሪኽ 5ይ ኔሮን ቄሳር. 167
መተሓሳሰቢ. 172

መእተዊ

ኵሉ ከም ዝርድኦ መእተዊ ተባሂሉ ዝጽዋዕ ብዙኅ ኢዩ፡ ኣፍደገ ሃገር፡ ዓዲ፡ ገዛን በርን ክኸውን ይኽእል። ገለ ካብዚ ንምግላጹ፡-

1. ከምቲ ጐይታና ኢዮሱስ ክርስቶስ ባዕሉ እቲ መእተዊ ኣፍደገ ኣነ እየ ዝበሎ፡ ብስመይ ኣሚኑ ብስመይ ተጠሚቹ ሕገይ ሓልዩ ዝጸንሐ ብኣይ መእተዊ ጌሩ ኣብታ ብርሃን እምበር ጸልማት ዘይፋረቓ ሰማያዊት ሃገር ይኅልፍ ማለት እዩ። ዮሓ.10፡9 መዝ.117፡20

2. ሓደ መጽሐፍ ኣብ እተዳልወሉ፡ መደብ መእተዊ ክተግብረሉ ኣገዳሲ እዩ። እዚ ማለት ከኣ ብኣፍ ደገ ገዛ ጌርካ ናብ ውሽጢ ምስ ኣቶኻ ኣብኡ ዘሎ ንብረት ከምዘይስወረካ፡ በዚ መእተዊ እዚ ምስ ኣቶኻ ድማ ኣብ ውሽጢ እዚ ተዳልዩ ዘሎ መጽሓፍ፡ ሓዋርያት ዘሕለፍዎ ዝተፈላለየ መከራ ክትፈልጥ የኽእለካ እዩ።

3. ሕግን ትእዛዝን ናይ እግዚኣብሔር ኣፅኒዕካ ምሕላው እውን መእተውን ኣፍደገን ከም ዝኾነ ነቲ ሐደ ሀብታም ዝተዋህበ መለኮታዊ መልሲ ኣረዲኡና ኣሎ። (ማቴ.19፡16-18)

ስለዚ ናብታ ሜሮን ወንጌል ዝተቐብኣት (መጽሐፈ ፄው) ምስ ኣቶኻ ናይዞም ዝተጠቐሱ ቅዱሳን ኣርድዕት ኩሉ ዝተቐበልዎ ፈተነታት ኮነ ስብኩተ ወንጌሎም ንኽትክተል እትደፋፍእ መጽሐፍ ኢያ።

በዚ ኩሉ ምኽንያት ወንጌል ብመን ከም እተሰብከ ንምፍላጥ እዛ ተዳልያ ዘላ መጽሐፍ ንምእመናን ክትንገርን ክትግለጽን ከምዝግባኣ፡ ቅ.ጳውሎስ ከም ዝገለጾ ፍቓድ ዘይኮነ ትእዛዝ ምኻኑ ክንኣምነሉ ይግባእ። ሓዋርያ ጳውሎስ ወእፎ የኣምኑ በዘ ኢሰምዑ ወእፎ ይሰምዑ ዘኢሰበኩሎሙ ወእፎ ይሰብኩ ሎሙ ዘኢተፈነወ ሐዋርያ ኀቤሆሙ ይብል።

(ሮሜ.10፡14)እዚ ተጠቅሰ ቃላት ንመን ከም ዝምልከት ዘጋጊ ሰለዘይኮነ ከምቲ ጐ. ኢ. ክ. ብጊዜ ድራር ካባኻትኩም ሓደ ከትጎዝኒ ኢዩ ምስ በሎም፣ (ማቴ.26፡21) ጐይታይ ኣነ ድየ ኣነ ድየ ኣብ ዝተባህሃሉ፣ ከምኡ ድማ ነቲ በዓል ሓደ መክሊት ዝተዋህበ ተግሣጽ ነፍስ ወከፍ ብኃላፍነት ዝሕተት መምህር ንኣይ ኢዩ ዝኸውን ኢልና ክንጠቓቀሰ ኣሎና። እሞኸ ሕጂስ እንታይዶ ማይ ሓሊፍዎ እዩ፣ ዝነደለና እንታይ ኣሎ? ዝብል ሓታቲ እንተተረኽበ እንሆ ቃለ ሕይወት ብኣሰለፍቱ ሐዋርያት ጌሩ መኣዱ ሠሪዑልና ኣሎ እሞ፣ ጥራይ ከብዶም ዝጸንሑ ድራር ዕለት ዘይጸንሐም ኣርኪቦም ከይቅድሙና ጸዋዒ መኽበሪ ብምባል፣ ጻዊዒትና ምኽባር ኢዩ ዝግብኣና። (ሉቃ.1፡53)

ክሳብ እዚ ዝተጠቕሰ ምኽንያት ውሉድ ርስቲ ወለዱ ከም ዝወርስ ሐደ መምህር ድማ ርስቲ መንፈሳውያን ወለዱ ሐዋርያት ጥሜት ጽምኢ መግረፍቲ ማእሰርቲ ስቓለት ክሳድካ ምጎብ ብዳርባ እምኒ ምቁሳል ከም ሠራው ምጉሳስ መወዳእትኡ ናይ ሞት ፅዋዕ ምቕባል ወረስቲ ክሳብ ምኺን ክርሳዕ የብሉን። እዚ ወራስነት እዚ ግን ካብዛ ዝተጠቕሰት ወለዶ ሐረግ ዘይብሉ ገንኡ ዘይከፈተ ኣይሕመየላን ኢዩ። (ዮሐ.3፡5) ኮይኑ ግን ሰማያዊ ርስቲ ዝኣክል ንዘውርሱ ኣቦታት ብስሞም ታቦት ዘይመቕረጺኡ መጻሕፍቶም ብዘመናዊ ጎትመት ዘይመርከቢኡ ዘይቀንእ ኣይወለድ ኢልና ዝናር ርትዕት ሃይማኖት ተዓጢቕና ጥዋፍና ቃለ እግዚኣብሔር ነብርህ። (ሉቃ.12፡35 ማቴ.25፡1)

ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ኣንትሙ ውእቱ ፄዉ ለምድር ወብርሃኑ ለዓለም ንሰብ መቕረቱን ብርሃኑን ንሸኻትኩም ኢኹም፣ ኢሉ ሸይሙ ወንጌለይ ስበኹ ኢሉ ስልጣን ሂቡ ምስ ጎደጎም፣ ቃሎም ንዝተቕበሉ ካብ ምኹራብ ኣይሁድ መንዚያም ነጻ ኣውጺኦም ክብርትን ንጽሕትን ዝኾነት ሐንቲ ቤተ ክርስቲያን ሐኒጾም ሐዲጎሙልና ኢዮም። (ማቴ.5፡13 ሉቃ.14፡33)

ስለዚ ክብሮም ከይንርስዕ ዘተሐሳሰቡና ቃል ሊቃውንት ወሲኽና ልዕል ከነብሎ ግቡእና ኢዩ። ከምዚ ክበሃል ዝጸንሐ ካብተን ብስም ኣዕማደ ቤተ ክርስቲያን ሐዋርያት ታቦት ዘቕረጸ ውሑዳት ዓድታት ሐንቲ ብስሞም ታቦት ኣቕሪጻ ብዘመናዊ ሕንጻ ቤተ ክርስቲያን ሐኒጻ ካብ 700 ዓመታት ንላዕሊ ክትቅደስን ክትውደስን ዝነበረትን ዘላን ቤተ ክርስቲያን ጸሎት ሰሐርቲ ስም ከዳልዋ ከሎኹ ክንዲ 10% ክቆጽሩለይ ብምባል ኢየ።

መምህር ያዕቆብ ጸጋዘኣብ ዘወልድ።

1ይ ክፍሊ

መቕድም

ብሰም ኣብን ወልድን ወንፈስ ቅዱስን ሓደ ኣምላኽ። ኣሜን።

እግዚኣብሔር ብሓድነቱን ብሠለስትነቱን ዓለም ቅድሚ ምፍጣሩ ብልቢ ዝመኸሮ ዓለም ድሕሪ ምፍጣሩ ናብ ነቢያት ጎዲሩ ዘናገሮ ትንቢታተ ሓዲስ ንምፍጻም ካብ ሠለስተ ኣካላት ሓደ ኣካል ወልድ ሥጋ ሰብ ለበሰ። (ዮሓ፡1፡14 ራዕ፡19፡13 1ጢሞ፡3፡16፡ ምስ ተወልደ ድማ ነቶም ብሕጊ ኦሪት ዝነበሩ ናብ ሕጊ ወንጌል መታን ክመልሶም ሕጊ ኦሪት እንዳፈጸመ ዓበየ። (ገላ፡4፡4 ሉቃ፡2 22–24)።

በዚ ኣብነት እዚ ድማ ቅዱስ ጳውሎስ ብሕጊ ኦሪት ፀኒያም ኣብ ሕጊ ወንጌል ምምላስ ንዝኣበይዎ ኣይሁዳውያን ኣብ ወንጌል ንምእታው፡ ንሳቶም ዝኽደንዎ ክዳን ዝጥም ጥምዎ መጠምጠሚያ ጠምጢሙ ንኣጎዋቱ ሓዋርያት ከምዘይፈልጦም ተመሲሉ ከምሕሙም ናብ መዕቆብ ሕሙማት ብምእታው ከምታ ዝደለያ ምስ ሠመረትሉ ብስም መድኃኒና ኢየሱስ ክርስቶስ ጸሎት ሕሊና ኣዕሪጉ ካብቲ ቈሪኑ ጎዙዎም ዝነበረ ሕማማቶም ምሉእ ጥዕና ኣውሂቡ፡ ኣሕውዩ፡ ንኣምን ብክርስቶስ ንኣምን ብክርስቶስ እናበሉ ካብቲ ደቂሶሙሉ ዝነበሩ ዓራውቲ እናተናጠሩ ወሪዶም ብወንጌል ከምዝኣምኑ ይገብር ነበረ።

ቅዱስ ጳውሎስ ምእንቲ ስብከተ ወንጌል ንምስፍሕፋሕ ክጥዕሞ ኪብል ተኸዲኑዎ ዘይጸንሐ ክዳንን መጠምጠምያን ምግባሩ፡ ከይሓመመ ሕሙም ምምሳሉን ነቶም ዘይፈልጡ ኃጢኣት ከየእቱ ግዲ ኢሉ ኮይኑ፡ እዚ ክገብር ከለኹ ግን ሕጊ እግዚኣብሔር ወንጌል ከይረሳዕኩ እየ ኢሉ ፈውሲ ሓሜት ተዛሪቡ ኔሩ እዩ። 1ቆሮ.9፡21

ኣንበብትን ሰማዕትን ምእመናን!

መራሕትና ሓዋርያት ንስብከተ ወንጌል ክብሉ ዘጽንሑልና ሠናይ ተልእኮ እንተደኣ ብልቢ ተመልኪትና ተረዲእናዮ፡ ኣሠር ሥርሒም ንምትምናይ ጥራይ ዘይኮነ፡ ንምግባር ከይተረፉ ከምዝስሕበና ኣየጠራጥርን እዩ። ኣብ ዝደሌኻዮ ንምብጻሕ ከኣ ንኹሉ መሠረት ስለዘድልዮ ናይ ዮሓንስ መጥምቕን ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ኣመጻጽኣን ብሰፊሑ ኣብ ሓዲስ ኪዳን ስለ እንረክቦ ብሓጺሩ ከምዚ ዚስዕብ ጽሑፍ ንጠቕሶ። 2ይ ክፍሊ

2ይ ክፍሊ
ስብከት ዮሓንስ መጥምቅ ብሓጺሩ

ነቢይ፣ ካህን፣ መጥምቅ፣ ሰማዕት፣ ሓዋርያ ተባሂሉ 5ተ ቅጽል ስም ዘለዎ ዮሓንስ ወዲ ዘካርያስ ብትንቢተ ነቢያት ብብሥራተ መልኣክ ዝተወልደ ምኻኑ ቅዱሳት መጻሕፍቲ ብከምዚ ዚስዕብ መስኪሮሙሉ ኣለው።ሉቃ.1፣13

1. ብፍላይ ብዛዕባ ተጠቃሲ ዮሓንስ ዚምልከት ቅድሚ ልደተ ክርስቶስ 740 ዓመት ዝነበረ ነቢይ ኢሳይያስ ኣብ በረኻ ዚነብር ድምፂ ዓዋጅ ነጋሪ መንገዲ እግዚኣብሔር ጽረጉ ዚቕንዓ ከኣ ግበሩ ኢሉ ነጊሩሉ ዝጸንሐ። ኢሳ.43 ማቴ.3፣3 ዮሓ.1፣23-28 ስንክሳር 30 ሰነ ተመልከት።

2. ሚልክያስ ነቢይ እንሆ ልኡኽይ እልእኽ ኣለኹ ንሱ ቀቅድመይ መንገዲ ኪጸርግ እዩ። ሚል.3፣1

3. ዘካርያስ ወላዲኡ ድማ ኣንታ ሕፃን እውን ነብይ ልዑል ክትበሃል ኢኻ ኢሉ ድጎሪ ምንባዩ፣

4. ክርስቶስ ባዕሉ ኣንስቲ ካብ ዝወለዳኣም ንዮሓንስ ዚዐብዮ (ዚበልጾ) የልቦን ኢሉ ሞጊስዎ ኣሎ። ማቴ.11፣11 ስንክሳር 26 መስከረም ተመልከት።

ነዚ ትንቢት ንምፍጻም ተወሊዱ ወዲ 2 ዓመት ኣቢሉ ክኸውን እንከሎ ቀዳማይ ሄሮድስ ቅትለት ሕፃናት ሚሂዙ፣ ካብ ወዲ ክልተ ዓመት ንታሕቲ ዝዕድሚኡ ክቕተል ኢሉ ኣዋጅ ምስነገረ፣ ዘካርያስ ንወዱ ዮሓንስ ናብ ውሽጢ ቤተ መቕደስ ጎብኡ፣ እንተኾነ ግን ደቆም ዝሰኣኑ ወዲ ዘካርያስ ኣይተቕትለን ኢሎም ሓቢሮም ነይሮም ግዲ ኮይኖም፣ ብደመ ሕፃናት ዝሰኽሩ ወታሃደራት ሄሮድስ ናብ ዘካርያስ ከይዶም ወድኻ ናብ ዓውዲ ቕትለት ስለዘየቕረብካዮ ኣቕርቦ ኢሎም ስለዘጨነቕሉ ናብታ ዝጎብኡ ቤተ መቕደስ ወሲዱ

ነዋ ሕፃን ተመጠውዎ ለሊኩሙ እምዚየ ኢሉ ከይፈተወ ሓበሮም። ገድለ ዮሓ.23፣35 ስንክሳር 8 መስከረም ተመልከት።

ኣብ መንጎ እዚ ግና ብእግዚኣብሄር ዝተኣዘዘ መልኣኽ ነዲኡ ኤልሳቤጥ ወዳ ጎዛ ንበረኻ ሲና ቢፋ ክትሓብኡ ስለዘኣዘዛ ወዳ ጎዛ ናብቲ መልኣኽ ዝመርሓ በረኻ ከደት፣ ድሕሪ ሸውዓተ ዓመት ድማ ብሞት ተፈልየቶ። ዘካርያስ ድማ ሓባእ ወዱ ተባሂሉ ብትእዛዝ ሄሮድስ ኣብ መንጎ መስውእን ቤት መቕደስን ተቐትለ። ማቴ.23፣35

ብድሕሪ እዚ ከም እኒ መዓር ጽጌናይ ዚኣመሰለ እናተመገበ ክሳብ እታ ምስ ደቂ እስራኤል ዝተፋለጠላ ዕለት ንበይኑ ይነብር ምስ ነበረ፣ እቲ ትንቢታት መዓልቱ ኣኺሉ ምስቶም ዘይፈልጦምን ዘይፈልጡዎን ዝነበሩ ኣጎዋቱ እስራኤላውያን ገጽ ንገጽ ተራኺቡ መንግሥተ ሰማያት ወንጌል ክትዕደል ቀሪባ ኣላ እሞ ተነስሑ እናበለ ክምህር ጀመረ።

ኣብቲ ቅንያት እቲ ድማ ዮሓንስን ጐይታን ብመንፈስ እንተ ዘይኮይኑ ብዓይነ ሥጋ ስለ ዘይተረኣኣዩ፣ ዮሓንስ ኣንሰ ኢየኣምሮ፣ ኣነ ኣይፈልጦን እየ ኢሉዎ ኣሎ። ክርስቶስ ምኻኑ ንኽፈልጥ እኳ 2 ደቂ መዛሙርቱ እንድርያስን ዮሓንስ ፀዊዑ ኬድኩም፣ እቲ ዚመጽእሲ ንሸኻ ዲኻ ወይስ ዝመጽእ ካልእ ክንጽበ ኢና? በልዎ፣ ኢሉ ናብ ጐይታ ለኣኾም። ክርስቶስ ድማ ምስ ከድዎ፣ ሕሙማት ኪፍውስ ምውታት ከተንሥእ ጸንሐም፣ መልእኽቶም ምስ ነገሩዎ እወን ኣይኮንኩን ዝብል መልሲ ከይሃቦም፣ እንታይ እሞ ክብሎም እየ ብምባል፣ እትርዕይዎን እትሰምዕዎን ዘሎኹም ጥራይ ንዮሓንስ ንገሩዎ ኢሉ መለሶም። መታን ንሱ ምኻኑ ንዮሓንስ ከብርሃሉ ኢሉ ድማ ብኣይ ዘይጠራጠር ብፁዕ እዩ ኢሉ፣ ብተወሳኺ ገለጸሎም። ዮሓንስ ድማ ደቂ መዛሙርቱ ዘምጽኡሉ መልሲ ሰሚዑ ከይተጠራጠረ ንሱ ክርስቶስ ምኻኑ ኣመነ። ማቴ.11፣1-6 ሉቃ.7፣18 ዮሓንስ ኣይፈልጦን እየ መበሊኡ ግን ንሱ ኣብ በረኻ ስለዝዓበየ ጐይታ ግን ምስ ጎብረተሰብ ኣብ ገሊላ ትውልድ ዓዱ ናዝሬት ስለዝዓ

በየ እዩ። እቲ ኣነ ኣይፈልጦን እየ ዝበሎ፣ ምስ ናይ ጴጥሮስ ዝመሳሰል ኣይኮነን። ምክንያቱ ቅዱስ ጴጥሮስ ኣስየፍትን ሓኽልን ዝጎዙ ኣብ ልዕሊኡ ምስ ረኣየ እዩ ንዝፈልጦ ጐይታኡ ኣይፈልጦን ዝበለ፣ ዮሓንስ ግን ምንም እኳ ደቂ ሓትኖታት ዝወለደኦም እንተኾኑኳ ምስ ተወልዱ በታዓባብያኦም ርክብ ስለ ዘይነበሮም እዮም ኣብ ሠላሳ ዓ መታቶም ተራኺቦም ዝተላለዩ ዮሓ.1፣23-37 ኢሳ.5፣3። ብድጎርዚ ዮሓንስ ካብቲ ዝነበሮ ቦታ በብቁሩብ እናሰጐመ ናብ ኣውራኛ ዮርዳኖስ ምድሪ ይሁዳ እትርከብ ምስ በጽሐ ደጋጊሙ መንግሥተ ሰማያት ወንጌል ክትዕደል ቀሪባ ኣላ እሞ ተነስሑ እናበለ ኣግሂዱ ሰበኸ። ትምህርቱ ሰሚያም ድማ፣ ካብ ኢየሩሳሌምን ይሁዳን ዮርዳኖስን መጺኦም ኃጢኣቶም ገሊጾም እናነገሩዎ ናብቲ ፈለግ ዮርዳኖስ ናይ ንስሓ ጥምቀት መሠጋገሪ ብማይ ጥራይ ተጠመቐ። ማቴ.3፣ 5-6። ገሊኦም ከኣ ካብቶም ፈትዮም ዝጥመቐ ዝነበሩ ተፈልዮም ክተርፉ ከለው ከይፍለጡ ግዲ ኢሎም ኮይኖም ኃጢኣቶም ሰዊሮም ክዳውንቶም ቀያይሮም መጺኦም ካብ ክሳድ ንላዕሊ ዝተጠምቁ ኔሮም።

ብሳልሳይ ደረጃ ዚረኣዩ ፈሪሳውያንን ጸሓፍቲ ሕግን ከኣ ነቲ ትእዛዝ እግዚኣብሔር (ምጥማቕ) ኣግሂዶም ዝተሓሰምዎ ኔሮም። ሉቃ፣7፣30። ዮሓንስ ድማ ነቶም ተጠመቕቲ ዝቐደመ ትሪ ልቦም ግዲ ትዝ ኢልዎ ኮይኑ ኣንቱም ደቂ ኣራዊት ሎሚ ደኣ ካብቲ ዝመጽእ ቍጠዓ ከም እትመልቁ መን ሓበረኩም? እናበለ ይገንሖም ነበረ። ማቴ.23፣33

ካብቶም ንይምሰል ዝጥመቐ ዝነበሩ ድማ ዋላ እኳ ደቂ ሰብ እንከሎና ደቂ ኣራዊት እናበለ ይጋናሕ እምበር ንኦሪት ዘፍርስ ንወንጌል ዘሓድስ ሥራሓት ዝገብር እንተኾይኑስ ቀሪብና ዘይንዕዘቦ ዝብሉ እውን ኔሮሙዎም።

ዮሓንስ ግን ነቶም ብምሉእ እምነት ቀሪቦም ዚጥመቐ ዝነበሩን ብቓል ዓለም ዝጥመቐን ፈጺሞም እምቢ ዝበሉን በጣማምታኦም መጽናዕቲ ስለ ዝወሰደሎም ኣነ ሕጂ ብማይ ጥራይ እየ ዘጥምቐኩም ዘሎኹ እቲ ብድጎረይ ዝመጽእ ግና ነቶም ብምሉእ ልቦም ኣሚኖም ዝጥመቐ ብመንፈስ ቅዱስ ከጥምቆም እዩ። ነቶም ዘይተጠምቁ ማለት ብጥምቀት እንታይ ድጎነት ክርከብ ኢሎም እምቢተኞታት ዝኾኑ ግና ብሓዊ (ገሃንመ እሳት) ዘጠምቕ በዓል ምሉእ ሥልጣን ክመጸም እዩ እናበለ ጥቕሚ ምሥጢረ ጥምቀት ይገልጸሎም ነበረ። ኣብ መወዳእታ ዘረባኡ ድማ ዓው ኢሉ፣ ወፍሥሐ ዚኣየስ ናሁ ተፈጸመት ወእንቲኣሁሰ ትበዝኅ። እንሃ ናተይ መምህርነት ኣብቅዔት ናቱ ግን ተስፋሕፍሕን ትበዝኅን ደኣ እምበር ኣይትኃልፍን እያ እናበለ ናብ ዋናኣ ኣጸግዕ ኣቢሉ ጎደጋ። እቲ ዝተረከባ ከኣ ርሑቕ ዓዲ ክገይሽ መደብ ስለ ዝነበሮ ን84 ምዕዛዛት ሰባት (12 ሓዋርያት፣ 72ን ኣርድእትን) መሪጹ ምሉእ ውክልና ሥልጣን ሂቡ ኣመንላለፋ። ዮሓ.3፣29 ማቴ.24፣10-11 ማር.16፣19

3ይ ክፍሊ
ምምጻእ መድኃኒና ኢየሱስ ክርስቶስ ናብ ዮርዳኖስ

ጐይታ ኣብ መበል 30 ዓመቱ (ሉቃ.3፣23) ጐይታ ከምቲ ልበ ኣምላኽ ዳዊት ሚህል ወርትዕ ተራከባ ጽድቅ ወሰላም ተስዓማ። ርትዕሰ እምድር ሠረፀት ወጽድቂኒ እምሰማይ ሓወጸ። ሚህል ጐይታ ርትዕ ዮሓንስ ብኣጥማቕን ተጠማቕን ኣብ ፈለገ ዮርዳኖስ ተራኸቡ፣ ኢሉ ዝተነበዮ ትንቢት ጊዚኡ ምስ በጽሐ፣ ጐይታናን መድኃኒናን ኢየሱስ ክርስቶስ ካብ ዓዱ ገሊላ ናብ ዮርዳኖስ ከይዱ ምስ ዮሓንስ ተራኸቡ እሞ፣ ጐይታ ንዮሓንስ ኣጠምቕኒ ስለዝበሎ ንዮሓንስ

ሃንደበት ኮይኑዎ ባርያ ደኣ ብጐይታኡ ይጥመቐ እምበር ጐይታዶ በኢድ ባርያኡ ይጥመቐ? ኢሉ ብትሕትና መለሰሉ፡ ጐይታ ግን ጎደግ ደኣ ንሸኻ መጥምቀ መለኮት ተባሂልካ ክብርኻ ይንገረልካ ነኣይ ከኣ ብኢድ ባርያኡ (ብፍጡሩ) ተጠሚቐ ተባሂለ ኣርኣያ ትሕትናይ ይንገር። (ዮሓ. 13፡5-12) ስለዝበለ፡ እምበኣርከስ ፍቓድካ ካብ ኮነስ ቅድሚኻ ብማይ ንስሓ ከጠምቐም ከሎኹ ብስምካ ኣጠሚቐዮም ነኣኻ ድኣ እንታይ ኢለ? ብስም መንከ? ከጠምቐካ እየ በሎ። ጐይታ ድማ ወዲ ምስጉን እግዚኣብሔር ወሃብ ብርሃን ይቐረ በለልና፡ እናበልካ ኣጠምቐኒ ኢሉ መምርሒ ሃቦ፡ በዚ ስምምዕነት እዚ ሥርዓተ ጥምቀት ፈጸሙ። ተጠሚቐ ካብ ማይ ምስ ወጸ ድማ ሰማይ ተኸፍተ ይብል። ሰማይ ተኸፍተ ማለቱ ግን ሰማይ ዚኽፈትን ዝዕጸን ማዕጸ ኣልይዎ ዘይኮነስ ሰማያዊ ምሥጢር ተገልጸ ማለቱ እዩ።

ሀ. መንፈስ ቅዱስ ብርግቢ ኣምሳል ኣብ ርእሱ ዓለበ።
ለ. እግዚኣብሔር አብ ድማ ዚፈትዎ ወደይ እዚ እዩ እሞ ንዕኡ ስምዕዎ ዚብል ካብ ሰማይ ቃል ኣስምዔ።

4ይ ክፍሊ
ምምራፅ ቀዳሞት ሓዋርያት

በቲ ጊዜ እቲ እንድርያስን ጴጥሮስን (ክልተ ኣጎዋት) ኣብ ወሰን ባሕሪ ዓሣ ክገፉ ምስ ጸንሕዎ ንዑ ስዓቡኒ ካብ ምግፋፍ ዓሣ ናብ ምግፋፍ ሰብ መሪጸኩም ኢየ በሎም። ንሳቶም ድማ ከምቶም ካልኦት ወለድና ክንቀብር ምስ ወለድናን ቤተ ሰብናን ተፋኒና ክንምለስ ኢሎም ዘማኻኑ፡ ምኽኒት ከይገበሩ መርከቦምን ዘሎ ገዛ ዝንዞ ምሉእ ንብረቶምን ጎዲኦም ብእግርን ብግብርን ሰዓብዎ። ግብ.ሓ.5፡29 ማቴ.8፡22 ሉቃ.5፡2

ካብኡ ጎልፍ ምስ በለ ኽኣ ያዕቆብን ዮሓንስ ክልተ ኣጎዋት (ደቂ ዘብዴዎስ) ምስ ኣቦኦም ኮይኖም መርከቦም እናሓጸቡ ዝተፈትሐ እናኣሣሩ ከለው ሰዓቡኒ ስለዝበሎም ጊዜ ከይወሰዱ ንወላዲኦም እኳ ተጸዊዕና ኀኽይድ ኣሎና ከይበሉ ወላዲኦምን መርከቦምን ገዲፎም ከምቶም ኣብ ላዕ ሊ ዝተጠቅሱ ክልተ ኣጎዋት ብምሉእ ልቦም ሰዓብዎ። ኦሪት እኳ ኣቦኹም ሓዲግኩም ናበይ ትኸዱ ኣሎኹም እንተ በለቶም ክሰምዕዋ ወይ ግዲ ክገብሩላ ኣይከኣሉን። ዘፀ.20፡12። ደድሕሪኦም ድማ ፊልጶስን ናትናኤልን እውን ካቦኹም እንተ ተሪፍናስ ኣእጋርና ይሠበራ ኢሎም ፈኪሮም ነቶም 4 ብጾቶምን ጐይታን ሰዓብዎም። ማቴ.4፡18 ዮሓ1.35-52

ቅዱሳን ሓዋርያት ብሓንቲ ቃል መጸዋዕታ ዘሎ ሃብቶምን ወለዶምን ኣብዚ ዓለም ክንከብር ዝብል ሓሳባትን ሓዲጎም ንጐይታ ምስዓቦም ኣቦኦም (ወለዶም) ጸሊኦም ከደገልግሉ ኢሎም ናብራ ተመንይዎም ዘይኮነ ካብ ክብሪ ወለዲ ክብሪ እግዚኣብሔር ከም ዝዓቢ ነኣና ኣብነት ክኾነና ዝጀመርዎ እዩ ዚመስል።

ብድኅሪ እዚ ኣብ ኣውራኟ ገሊላ እናተመላ ለሰ ከስቶምህር ከሎ ትምህርቱን ተኣምራቱን ብልዑል ዜና ናብ 4ተ መዓዝን ኢየሩሳሌም ስለዝተሰምዓ በበይኑ ሕማማት ዝሓደሮም ሕሙማትን ድኑሳትን ኣቕረቡሉ እሞ ብዘይ ሓደ መቐድም ማለት በስመ ኣብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ዘይብላ ተረፍ ሕማም ዘይብሎም ኣጥዓዮም። በቲ ተጌሩ ዘይፍለጥ ሓድሽ ተኣምራት ዝረኣዩን ዝስምዑን ካብ ዓሠርተ ኣውራኟ ዘይውሕዱ ሰዓብዎ መስዓቢኦም ምኽንያታት ድማ ኣብ ኣርባዕተ ዐይነት ዝተከፋፈለ ነበረ።

ሀ. መልክዑ ንምርኣይ መዝ.44፡2
ለ. ጎብስቲ ኣበርኪቱ ክብልዐና ሕሙማትና ከሕውየልና ዝብሉ ማቴ.15፡38
ሐ. ትምህርቱ ንምስማዕ
መ. ተኣምራቱ ንምርኣይ ማቴ.4፡23

መድኀን ክርስቶስ ድማ ብዝኒ ስዓብቱ ምስ ረአየ ኣብ በሪኽ ቦታ ደይቡ ዓንቀጽ ብፁዓን ክነግር ኣፉ ከፈተ። እዚ ድማ ኣብ ብርኽ ዝበለ ቦታ ምስትምሃሩ ካብቲ ቅዱስ ቃላት ከይበጽሑ ዝተርፍ ሰብ ከይርከብ ማለት እዩ። ንመረዳእታ ዝኣክል ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ እዚ ወንጌል መንግሥቲ እዚ ኣብ ምሉእ ዓለም ክስበኽ እዩ ኢሉዎ ኣሎ። ማቴ.24፡14፡ ነዚ ነገር እዚ እውን ከምዚ ኪብል ገሊጽዎ ኣሎ። መብራህቲ ኣብ ቤት ንዘሎ ኵሉ ምእንቲ ኬብርህ ኣብ በሪኽ መቐመጢኡ ተንብሮ እምበር ኣብ ትሕቲ ከፈር ኩተንብሮ ኣይተብርሆን ኢኻ ከምኡ ከኣ ነቲ ጽቡቕ ግብሮኹም ርእዮም ኣብ ሰማያት ንዘሎ ኣቦኹም ምእንቲ ኬመስግንዎ ብርሃንኩም ኣብ ቅድሚ ሰብ ይብራህ ብማለት ዛዚሙዎ ኣሎ።

ኵሉ ነገር ቅድሚ ምኽሣቱ እግዚኣብሔር ብነቢያት ገሩ ስለ ዝገልጸ፡ እታ ዓንቀጸ ብፁዓን ዝነገረላ ዕለት እውን ንበይና ወይወርድ ከመ ጠል ውስተ ፀምር ዝብል ትንቢት ተነጊሩላ እዩ። ማቴ.5፡15 መዝ.72 ዘዳ.32፡1

ብዓዋጁ መሠረት ድማ ኣብ ርእሲ እቶም ኣቐዲሙ መሪፁዎም ዝነበረ ካልኦት ተወሲኾም 120 ቀወምቲ ቤተ ሰብ ረኸበ። ንሳቶም ከኣ 12 ሓዋርያት 72 ኣርድእት 36 ቅዱሳት ኣንስት እዮም። ግሓ.1፡15 ኤፌ.4፡11።

ስለዚ መምህራን ብሓዋርያት ምእመናን ብኣርድእት ኣንስቲ በዘን ዝተመዝገባ ቅድሳት ኣንስቲ ክንቀንእ ይግባኣና። ሉቃ.8፡1-3፡ 24፡1 ማቴ.28፡1።

ካብዞም ዝተባህሉ ቤተሰብ ብቐዳምነት ነቶም 12 ክመርያም ከሎ ዋሕዲ መምህራን ከይርከብ ብማለት 72 ኣርድእት ወሲኹ ሕሙማት ከጥዕዩ ምውታት ከይተረፈ ከተንሥኡ ለምፃማት ከንፅሑ፡ ኣጋንንት ከውጽኡ ንጊዚኡ ናብቲ ንሱ ክበጽሓ ዝመደቦ ዓድታት ቀቅድሚኡ ክኸዱ በብኽልተ ገሩ ለኣኾም። ማቴ.9፡37፡ ሉቃ.9፡1-9 መክ.4፡10።

መደብ ሥራሕ ሓዋርያትን 72 ኣርድእትን ምእማንን ምጥማቕን ምስትምሃርን ምኻኑ ስለዝተገልጸ ናይ ሠላሳን ሹዱሽተን (36) ቅዱሳት ኣንስቲ ድማ፡ ንኣንስቲ ዝምልከት ሓዋርያዊ ኣገልግሎት ክፍጽማኦ ዝግባእ ልዑል ኣበርክቶ ይፍጽማ ከምዝነበራ መጻሕፍቲ ገንጺልና ክንረክቦ ኀኸእል ኢና።

ካብቲ ኣብ ብዙኅ ዝተጠቅሰን በፍላይ ጐይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ኣብ ማቴ.28፡1 ሉቃ.24 ዮሓ.11፡2-21 1ቆረ.9፡5 መንግሥተ ሰማያት ወንጌል ከረድእ ከለ፡ ምስኡ 12 ደቂ መዛሙርቱ ኄሮም ምስበለ፡ ምስዚ ኣተኃሒዙ ካብ ኣጋንንቲ እኩያት ዘድኃነን (ዝፈወሰን) ማርያም መግደላዊት ዮሐና ሶስና ኢሉ ኣስማት ሠለስተ ድኅሪ ምጥቃሱ ነቲን ስመን ዘይጸውዐን 33 ከኣ ወካልኦትሂ ብዙኃት እለ ተልእኳሙ k) g ") ብገንዘበን ዘገልግላኦ ካልኦት ኣንስቲ እውን ነበራ። ኢሉ ኣጠቓሊሉ መስኪሩለን ስለዘሎ ክሳብ እቲ ዝርዝር ኣስማቶን ካብ ካልእ መጻሕፍቲ ረኺብና እንገልጾ በዚ ዝተጠቅሰ ምሉእ ኣገልግሎቶንን ምስቶም 120 ቤተሰብ ተቐጺረን ዘለዋ ንሳቶን ምኻነንን ብምሉእ ሕሊናና ክንኣምነሉን ከሎና፡ ክሳብ ሕጂ ኣሠር ሓዋርያት ከምዘየቋረጸ ኣሠር ቅድሳት ኣንስቲ እውን እንተድኣ ኣስተውዒልናለን ኣብ ነፍስ ወከፍ ቤተ ክርስቲያን ብኣገልግሎትን ተፈታዊ ገንዘቦን ብምውፋይን ንክርስቶስ ዘገልግላ ከምዝለዋ ካብ ኵሉ ዓይኒ ምእመን ዝተሠወረ ኣይኮነን።

ስለዚ መማህራን ብሓዋርያት ምእመንን ብኣርድእት ኣንስት በዘን ዝተመዝገባ ቅዱሳት ኣንስቲ ክንቀንእ ይግባኣና። ሉቃ.8፡1-3 24፡1 ማቴ.28፡1።

5ይ ክፍሊ
ትንቢት በእንተ ስብከተ ፲፪ቱ ሓዋርያት ፫፪ቱ ኣርድእት (መዝሙር 17፡14)

ፈነወ ኣሕፃሁ ወዘረዎሙ ሓዋርያት ብመምህርነት ናብ ዓለም ለኣሽ ከይውሕዱ ከኣ ኣብዝን መባርቅቲሁ ወሆኮሙ ኢሉ 72 ሰባት እንደገና መሪፁ ወሲኹ ናብ ኣይሁድን መናፍቃንን ጎዲሮም ብወንጌል ከይኣምኑ ልቦም ዘፅንዕዎም ንዝነበሩ ኣጋንንት ኣባሪሮም። ተረፍመረፍ ከይርከቡ ከኣ ኣብርቅ መባርቅቲከ ወዝርዎሙ ፈኑ ኣሕፃከ ወሀኮሙ፡ እናበለ ደጋጊሙ ብኣፍ ነቢይ ዳዊት በዚ መልእኽቲ እዚ ኣብ ግብሪ ወዓለ። መዝ.143 ክርስቶስ ንቅዱሳን ሓዋርያት ዝመረጾም ብትንቢት ባዕሉ ስለዝዓደሞም ደኣ እምበር ኣብ ቅድመይ ጸኒሐሙኒ ኢሉ በብገርሆም ዝተራኸቡ ከምዘይኮኑ ነቢይ ኤርምያስ ወውእቱ ለሊሁ ይበውእ ውስተ ዓለም ወየጎሪ ዓሠርተ ወክልኤተ ሓዋርያተ ኢሉ ኣሎ። ተረፍ ኤር.11፡52 መዝ.17፡5 ኢዮ.2፡28 ግሓ.2፡17 ሄኖ.33፡42፡ 34፡26።

ኣብ ሃገርና ዝዘነመ ማይ ጋሻ ውሕጅ ጐረባብቲ ሃገራት ከም ዝጥቀማሉ፡ ስብከት ወንጌሎም ከኣ ጐቦን ስንጭሮን ዘይክልክሉ ስለዝኾነ ብዝኾነ ነገር ወይሰበክ ዝወንጌለ መንግሥት ተባሂሉ ዝተነግረሉ ቃለ እግዚኣብሔር ብስብከት እውን ኣሠር ሓዋርያት እትኽተል እግረ መምህራን ትፅናዕ ቀጥ ትበል ንብል። ነገር ግን ካብቶም ስብከት ወንጌል ዝበጽሑም ነቲ ዝተነግረ ተቐቢሎም ማለት ዘይኮነ ከም ዝሰምዑ ንምግላጽ ደኣ እምበር መንፈሳዊ ምግቢ ብእምቢትነቶም ዝተሓሰሙ የለዉን ኣይንብልን። ኮይኑ ግን ጐይታ ነቶም ምእንቲ ድኅነቶም ዝለኣኾም ዘይትሰምዕ እዝኒ ዝሃቡ ዝተፈኸሮም መንፈኞ ስለዝበጽሑ ብመጠንቀኞታ ዝኃልፎ ኣይመስልን። ማቴ.23፡13 ዮሓ.3፡18 1ቆሪ.8፡7 2ተሰ.3፡2

መዛዘሚኡ ከኣ ሶበሰ ኢመጻእኩ ወኢነገርኩዎሙ እምኢኮኖም ጌጋየ ወይእዜሰ ባሕቱ ኣልቦሙ ምክንያት ለጌጋዮሙ፡ ኣነ መጺኤ እንተዘይነግሮም ኃጢኣት ኣይምኾኖምን ኔሩ፡ ሕጂ ግን ንኃጢኣቶም ምኽንያት የብሎምን። ክጥቀሙሉ ተባሂሉ ዝተዋህቦም ጊዜ ስለ ዘይተጠቐሙሉ ብዘይስዓቱ ዝመጽእ ዕዱም ተቐባልነት የብሉን ኢሉ፡ ማዕጸኡ ዓጽዩ እዩ። ስለዚ ንኃጢኣቶም ምኽንያት የብሎምን ዝበሎ ዮሐ.15፡22፡ ጩራ መጎለፊ ከም ዘይርከባ የብርሃልና ኣሎ። ማቴ.25፡10።